

Motion till riksdagen 2025/26:3740

av Jonny Cato m.fl. (C)

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabellen i motionen.

Motivering

De senaste mandatperioderna har den svenska och globala ekonomin utsatts för en lång rad kriser. Finanskrisen, eurokrisen, coronapandemin och nu Rysslands fullskaliga krig mot Ukraina har alla satt djupa spår i svensk ekonomi och arbetsmarknad. Även om inflationen vänt och räntorna är på väg ner är fortfarande arbetslösheten hög.

Sverige behöver fortsatta reformer för en arbetsmarknad i omställning och för att Sverige ska stå bättre rustat för framtiden. Inte minst behövs reformer för att grupper med så kallad svag konkurrensförmåga ska komma i arbete, för att minska tudelningen på arbetsmarknaden och för att bibehålla en hög sysselsättningsgrad även i övriga grupper.

I dag är närmare 356 000 människor öppet arbetslösa eller inskrivna i arbetsmarknadspolitiska program. Arbetslösheten är i hög grad resultatet av en misslyckad jobbintegration.

För att fler barn ska få se sina föräldrar gå till jobbet och för att fler vuxna ska kunna försörja sig själva, måste dörren till svensk arbetsmarknad öppnas på vid gavel. Arbetslöshet är tärande för den enskilda, bidrar till stora kostnader för det offentliga och utgör en stor outnyttjad potential för samhället. Under förra mandatperioden har Centerpartiet varit drivande i införandet av historiska reformer av arbetsmarknaden, med en modern arbetsrätt och omfattande omställningspaket, av matchningen och av mottagandet av nyanlända. Dessa reformer behöver fortsatt genomföras för att få full effekt. Tyvärr går den nuvarande regeringen i helt motsatt riktning. Fortfarande leder höga kostnader för att anställa till att människor stängs ute från arbetsmarknaden. För att möjliggöra fler

enkla jobb och därmed fler vägar in på arbetsmarknaden behövs både förstärkt utbildning, lägre kostnader för att anställa, nya anställningsformer och en bättre introduktion till arbetsmarknaden.

Den viktiga reform av Arbetsförmedlingen som Centerpartiet var drivande för har den nuvarande regeringen tyvärr inte förvaltat. I stället går utvecklingen i motsatt riktning och myndigheten har snarare gått tillbaka till att arbeta som man gjorde tidigare.

Dagens arbetsmarknad förändras i en allt snabbare takt, och en stor del av de jobb vi kommer att ha om 50 år finns ännu inte. Därför behövs kompetensutveckling under hela livet, för att möjliggöra utveckling, omställning och trygghet. Sådana insatser stärker landets och företagens långsiktiga kompetensförsörjning, ger företag bättre förutsättningar att möta framtida behov av strukturomvandling och tryggar framtidens arbetsmarknad.

Kostnaden för att anställa måste sänkas genom lägre arbetsgivaravgifter och effektiva anställningsstöd, integrationen av nyanlända behöver påskyndas genom utvidgade etableringsjobb och det måste löna sig att arbeta. Jobbfokuset i trygghets-systemen behöver därför öka avsevärt.

Efter att Tidöregeringen avvecklade intensivåret har ett vakuum uppstått i integrationspolitiken. Centerpartiet förespråkar en ny modell som vi kallar nystartsåret. En obligatorisk insats för alla som står långt ifrån arbetsmarknaden och inte har tillräckliga kunskaper i svenska språket. Alla som inte haft ett jobb på tre år i Sverige ska ta del av ett nystartsår med studier på heltid i svenska och yrkeskunskaper, detta kombinerat med praktik och matchning. Efter avslutat nystartsår ges automatiskt rätt till etableringsjobb och/eller nystartsjobb för ett snabbt inträde på arbetsmarknaden. Deltagande i nystartsår är ett krav för alla som i dag får sin försörjning från det offentliga. Den som efter längre arbetslöshet vägrar delta i nystartsår kommer få påtagligt lägre bidrag. Intensivåret behöver kombineras med en reformerad språkundervisning för invandrare som har ett starkare fokus på genomströmning och att komma i arbete. Därför vill Centerpartiet omvandla sfi till jobbsvenska med fokus på att den studerande ska komma i arbete genom samarbete med näringslivet, med tydligare inriktning mot antingen jobb eller fortsatta studier.

Trots att arbetslösheten spås öka råder samtidigt fortfarande arbetskraftsbrist i många sektorer. Kombinationen av höga bristtal och relativt hög arbetslöshet indikerar att det fortsatt finns stora matchningsproblem. För att förbättra matchningen måste reformeringen av Arbetsförmedlingen genomföras, så att arbetslösa får hjälp från effektiva, fristående och resultatbaserade aktörer, som belönas efter hur snabbt och hur långsiktigt de förmår sätta arbetslösa i jobb. Högst ersättning ges till de aktörer som matchar de mest utsatta på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadspolitikerna är också beroende av att Arbetsförmedlingen är närvarande i alla delar av landet – både där det finns stora arbetskraftsbehov och där det finns stora behov för utsatta personer att boka fysiska möten. Arbetsförmedlingen har dock de senaste åren strypt resurserna till de minsta lokala kontoren i en strävan efter att centralisera verksamheten, trots tydliga direktiv i regleringsbrev om att återupprätta den lokala verksamheten i hela landet.

Centerpartiet verkar för en reform av a-kassan, där ersättningsgraden är 80 procent dag 0–100 med ett takbelopp på 1 090 kronor och ett golvbelopp på 500 kronor, 70 procent dag 101–200 med ett takbelopp på 950 kronor och ett golvbelopp på 440 kronor, 65 procent dag 201–300 med ett takbelopp på 890 kronor och ett golvbelopp på

410 kronor, 60 procent dag 301–800 med ett takbelopp på 820 kronor och ett golvbelopp på 380 kronor.

Anslagsförslag för 2026 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 821 683	–2 034 000
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och ersättningar till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser	45 973 112	–12 330 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	6 073 822	1 010 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	20 212 263	–2 500 000
1:5 Nystartsjobb och etableringsjobb	2 153 201	±0
1:6 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	132 554	–700
1:7 Europeiska socialfonden+ m.m. för perioden 2021–2027	1 864 000	±0
1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	52 809	–200
1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	86 510	–400
1:10 Bidrag till administration av arbetslöshetsförsäkringen	66 560	±0
1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303	±0
1:12 Bidrag till lönegarantiersättning	2 292 000	±0
1:13 Grundläggande omställnings- och kompetensstöd	3 150 824	±0
2:1 Arbetsmiljöverket	1 010 926	–14 200
2:2 Arbetsdomstolen	38 613	–200
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	43 722	±0
2:4 Medlingsinstitutet	69 750	–400
2:5 Regional skyddsombudsverksamhet	112 000	±0
Summa	91 162 652	–15 870 100

I den situation som Sverige är i, med en arbetslöshet som stiger och väntas ligga kvar på en hög nivå, så är det viktigt att prioritera resurser till att bryta utanförskapet. Centerpartiet vill införa ett obligatoriskt nystartsår och avsätter 500 miljoner per år för detta under 2026–2028. Detta följs också av sänkningar på arbetsgivaravgifter för ingångslöner, vilket ökar efterfrågan på arbetskraft genom sänkta kostnader för att anställa. För att finansiera Centerpartiets politik för att få fler personer i arbete dras stödet till Samhall, under anslag 1:4, ner med 2 500 miljoner årligen och Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag justeras utifrån historisk medelsanvändning och genom att prioritera effektiva arbetsmarknadsåtgärder vilket får en effekt om 2 000 miljoner årligen 2026–2028. Centerpartiets modell för a-kassan innebär minskade utgifter inom anslag 1:2 motsvarande 14 300 miljoner 2026, 13 700 miljoner 2027 och samma belopp 2028. I samband med dessa utgiftsminskningar minskar inkomsterna till ålderspensionssystemet om 2 000 miljoner kronor 2025, 1 900 miljoner kronor 2026 och 1 500 miljoner kronor 2027, medan kommunerna kompenseras för uteblivna skatteintäkter under UO25. Centerpartiet vill återställa beviskravet vid dag 365 i sjukförsäkringen vilket väntas öka utgifterna under 1:2 med 1 900 miljoner 2026, 2 500 miljoner 2027 och 1 700 miljoner 2028, samt med 500 miljoner 2026, 700 miljoner 2027 och 500 miljoner 2028. Centerpartiet vill öka antalet kvotflyktingar till 5 000 igen, därför ökar anslagen under 1:2 med 70 miljoner 2026, 220 miljoner 2027 och 300 miljoner 2028 och under 1:3 med

10 miljoner 2026, 50 miljoner 2027 och 80 miljoner 2028. Till följd av ett större produktivitetsavdrag sänker Centerpartiet den pris- och löneomräkning som görs avseende myndigheternas förvaltningsanslag och investeringsanslag med 25 procent vilket får effekt på samtliga myndigheter. Till följd av effektivare kontorsanvändning minskar anslagen under 2:1 med 10 miljoner 2026, 15 miljoner 2027 och 20 miljoner 2028.

Jonny Cato (C)

Helena Vilhelmsson (C)

Christofer Bergenblock (C)